

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ
ΛΥΚΕΙΩΝ**

**ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΩΝ 2026**

Θέμα Α

Α1.

Αρχικά το κείμενο εστιάζει στον οικονομικό παράγοντα και στην ανασφάλεια που προκαλεί στους ανθρώπους. Ταυτόχρονα, η υπογεννητικότητα είναι αποτέλεσμα της κρίσης των διαπροσωπικών σχέσεων και της αλλαγής προτύπων και απόψεων εξαιτίας της ψηφιακής εποχής. Οι νέοι είναι, επίσης, ανασφαλείς λόγω της κρίσης σε επίπεδο περιβαλλοντικό και γεωπολιτικό. Ενισχύει το επιχείρημα για την ψηφιακή εποχή προσθέτοντας πως οι νέοι επικοινωνούν μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, συνήθεια που οδηγεί σε ωραιοποίηση προτύπων, σε μη υλοποιήσιμες προσδοκίες και κατ' επέκταση σε μοναξιά, απογοήτευση και σε χάσμα νοοτροπίας μεταξύ των δύο φύλων. (Λέξεις 88)

Εναλλακτική περίληψη

Η συντάκτρια εντοπίζει τα αίτια της υπογεννητικότητας. Αρχικά, θεωρεί ότι είναι οικονομικά και σχετίζονται με το κόστος διαβίωσης, την εργασιακή αβεβαιότητα, την προβληματική κρατική στήριξη και την αδυναμία να συνδυάσει κάποιος τις επαγγελματικές και οικογενειακές υποχρεώσεις. Επιπλέον, υπάρχουν αίτια κοινωνικά, όπως η κρίση των σχέσεων και ιδεών σε έναν κόσμο που αλλάζει. Η χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας και των smartphones οδηγεί στην αποξένωση, την ψυχική δυσφορία και τη μεγέθυνση της απόστασης των δύο φύλων μεταξύ τους. (Λέξεις 76)

Θέμα Β

Β1.

1. β
2. β
3. α
4. α
5. α

Β2.

α.

Αίτιο: χρήση των smartphones

Αποτέλεσμα 1: «εξιδανίκευση προτύπων σχέσεων, εμφάνιση και επιτυχίας»

Αποτέλεσμα 2: «δημιουργία μη ρεαλιστικών προσδοκιών που αυξάνουν τα επίπεδα μοναξιάς, κοινωνικής απομόνωσης και ψυχολογικής δυσφορίας...γυναικών»

Πρόθεση της συντάκτριας είναι ενδεχομένως να **ερμηνεύσει** το πρόβλημα της υπογεννητικότητας παρουσιάζοντας την αιτία του, να **αναδείξει** τη βαρύτητά του αναλύοντας τα αποτελέσματά του και να **αποκαλύψει** τη μεταξύ τους αιτιακή σχέση. Τέλος, έτσι επιτυγχάνει να **πείσει**.

β. Γιατί: αιτιολογεί το νόημα της προηγούμενης περιόδου, και συγκεκριμένα τον ισχυρισμό ότι κάποιοι νέοι είναι συντηρητικοί

λοιπόν: συμπεραίνει πως στις κοινωνίες υπάρχουν και οι νέοι και οι ηλικιωμένοι με τις διαφορετικές αντιλήψεις τους

B3.

- **ασύνδετο σχήμα:** ο συντάκτης με το ασύνδετο σχήμα επιδιώκει να δώσει έμφαση και ένταση στον λόγο του. Συγκεκριμένα τονίζει τα γνωρίσματα της νεανικής ηλικίας. Τέλος, με το ασύνδετο σχήμα το κείμενο αποκτά γοργότητα και πυκνότητα.
- **α' πληθυντικό πρόσωπο:** ο συντάκτης εντάσσει τον εαυτό του μέσα σε ένα ευρύτερο σύνολο ατόμων, υποστηρίζοντας ότι όλοι μας μπορούμε να έχουμε τις ίδιες απόψεις για τους νέους και τους ηλικιωμένους. Έτσι πετυχαίνει να τους περάσει άμεσα το μήνυμα και ενδεχομένως να τους πείσει. Ο λόγος του αποκτά ευρύτερη διάσταση, καθολικότητα, μεγαλύτερη αποδοχή. Δίνει, τέλος, στο κείμενο ζωντάνια, αμεσότητα, παραστατικότητα.
- **συνυποδήλωση/μεταφορά:** στην ποιητική γλώσσα έχουμε συναισθηματικές αποχρώσεις και γι' αυτό παρατηρείται στον λόγο ζωντάνια και παραστατικότητα. Σκοπός του συντάκτη δεν είναι μόνο η πληροφορία αλλά και η προσέλκυση του δέκτη. Περισσότερο τον ενδιαφέρει η μορφή παρά το ίδιο το μήνυμα/πληροφορία. Στο συγκεκριμένο χωρίο μεταδίδει με άμεσο τρόπο την ορμητικότητα που διακρίνει πολλούς νέους.

Θέμα Γ

Γ1.

Το ποιητικό υποκείμενο παραινεί τον/την αναγνώστη/στρια να αφήσει στην άκρη τη θλίψη και οποιαδήποτε δυσφορική κατάσταση ενδεχομένως βιώνει. Τον/την συμβουλεύει να υιοθετήσει μια ανέμελη στάση, να εγκαταλείψει τον παλιό εαυτό του/της και να ευχαριστηθεί τις ηδονές της ζωής. Με την **προστακτική έγκλιση** («Χτύπα, πέταξε») προτρέπει σε έντονο ύφος τον/την αναγνώστη/στρια να εγκαταλείψει τη μιζέρια και τις έννοιες της καθημερινότητας. Με τη χρήση του **β' ενικού ρηματικού προσώπου** («να χαρής, να νιώσης όλες τις ηδονές») επιδιώκει να τον/την παροτρύνει να ευχαριστηθεί να απολαύσει τη ζωή σε κάθε επίπεδο. Τέλος, με την **επανάληψη** του ρήματος «πρέπει» («πρέπει να πολεμήσεις να χαρής, πρέπει να γυμνωθής, μα πρώτα πρέπει να ανασάνης μπροστά στον ήλιο») τονίζει την αναγκαιότητα όχι μόνο της χαράς αλλά και της αποδέσμευσης από οτιδήποτε καταπιέζει τον καθένα.

Προσωπικά το ποιητικό υποκείμενο καταφέρνει να με πείσει. Ζούμε σε μια δύσκολη και απαιτητική εποχή, γεμάτη με υποχρεώσεις, άγχος, προβλήματα σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο και επιφανειακές ανθρώπινες σχέσεις, που μας στερούν τη χαρά και τις απολαύσεις. Η ανάγνωση αυτού του ποιήματος με κάνει να αναθεωρώ σε μεγάλο βαθμό για τη ζωή που έχω επιλέξει να ζω και να σκέφτομαι να ξεκινήσω να την αντιμετωπίζω πιο ανάλαφρα. Είναι σημαντικό να βρίσκουμε λόγους για να χαιρόμαστε κάθε μέρα, ακόμα και με κάτι απλό. Μόνο έτσι αξίζει τελικά η ζωή. (Λέξεις 189)

Εναλλακτικοί κειμενικοί δείκτες:

- **μεταφορά** «χτύπα τη θλίψη καταγής»: τονίζει την ανάγκη αντιμετώπισης της θλίψης,
- **εικόνα** «να στολιστής με αχάτη»: συμβουλεύει τον/την αναγνώστη/στρια να αποδεσμευτεί από οτιδήποτε τον πληγώνει/αγχώνει/προβληματίζει,
- **προτρεπτική υποτακτική** «να χαρής, να γυμνωθής», προτρέπει τον/την αναγνώστη/στρια να τολμήσει να αποδεσμευτεί από τον παλιό εαυτό του/της και οτιδήποτε τον/τη βαραίνει και να χαρεί.

Οι υποψήφιοι μπορούν να διαφοροποιηθούν στην προσωπική τους άποψη.

Θέμα Δ

Δ1.

Επικοινωνιακό πλαίσιο: άρθρο σε σχολική εφημερίδα. Αναγκαίος ο τίτλος, η χρήση του στοιχείου της επικαιρότητας και η χρήση του γ' προσώπου ενικού και πληθυντικού

αριθμού, καθώς και α' πληθυντικού. Επειδή, ωστόσο, θα αναρτηθεί σε σχολική εφημερίδα, είναι επιτρεπτή και η χρήση του α' ενικού προσώπου.

Τίτλος: Η μοναξιά δεν έχει ηλικία... ούτε και η αντιμετώπισή της!
(εναλλακτικά: *όξυνση μοναξιάς και αναγκαιότητα αντιμετώπισής της*)

Πρόλογος:

Αφόρμηση του συγκεκριμένου άρθρου από ανάγνωση κειμένων με θέμα τη μοναξιά. Αναφορά στους λόγους αύξησής της στη σύγχρονη εποχή και στην αναγκαιότητα συνεργασίας νέων και ηλικιωμένων για την αντιμετώπισή της.

Κύριο θέμα:

α) λόγοι για τους οποίους αυξάνεται η μοναξιά στις μέρες μας

- αυξημένη χρήση ψηφιακής τεχνολογίας (υπερβολική χρήση μέσων κοινωνικής δικτύωσης, που οδηγεί σε επιφανειακές σχέσεις και απώλεια ανθρώπινης επαφής),
- οικονομική κρίση, ανεργία, αύξηση του κόστους ζωής επηρεάζει την κοινωνική ζωή των ανθρώπων, οι οποίοι δεν κοινωνικοποιούνται, για να περιορίσουν τις δαπάνες τους,
- αλλαγές στη δομή της οικογένειας (γρήγοροι ρυθμοί ζωής, πολύωρη εργασία, απώλεια δεσμών),
- αστικοποίηση (αύξηση αποστάσεων, καχυποψία λόγω αύξησης πληθυσμού, δυσκολία διατήρησης ανθρώπινης επαφής),
- ηλικιακός ρατσισμός (και οι νέοι και οι ηλικιωμένοι αντιμετωπίζουν την άλλη πλευρά με προκατάληψη),
- καταναλωτικό μοντέλο ζωής, έμφαση στα υλικά αγαθά,
- κυριαρχία ατομικισμού, ανταγωνισμού και συμφερόντων.

β) τρόποι συνεργασίας νέων και ηλικιωμένων, ώστε να θεραπευτεί η μοναξιά και των δύο γενεών (αναφορά στο θέμα του β' ζητούμενου μέσω μιας μεταβατικής θεματικής περιόδου)

- ενίσχυση επικοινωνίας, καθιέρωση συναντήσεων, επιστροφή σε παραδοσιακές συνήθειες (κυριακάτικο τραπέζι),
- δημιουργική αξιοποίηση ελεύθερου χρόνου (εκδρομές, μαγειρική, αθλητικές δραστηριότητες),
- επισκέψεις από τους νέους σε οίκους ευγηρίας και ΚΑΠΗ,

- οι νέοι να εξηγήσουν στους ηλικιωμένους τη χρήση των νέων τεχνολογιών,
- η συναναστροφή των ατόμων τρίτης ηλικίας με άλλες γενιές, (προγραμματισμένες επισκέψεις των ηλικιωμένων σε σχολεία, παιδικούς σταθμούς και νηπιαγωγεία με συγκεκριμένο σκοπό, λόγου χάρη την αφήγηση παραμυθιού, ιστορικών ή βιοματικών γεγονότων, την αναβίωση εθίμων, την κατασκευή παιχνιδιών άλλης εποχής, την αναβίωση ομαδικών παιχνιδιών, διαγωνισμούς επιτραπέζιων παιχνιδιών μεταξύ παιδιών και ηλικιωμένων, έχει σημαντικά οφέλη για τους ηλικιωμένους)

Επίλογος:

Ανακεφαλαίωση. Κλείσιμο με προτροπή για συνεργασία των δύο γενεών για την αντιμετώπιση της μοναξιάς.

Οι απαντήσεις είναι ενδεικτικές.

